

NATURTURIST NORDJYLLAND

NATURTOURIST NORDJUTLAND



HOME



pdf

Oversigt

Naturlinks

Turistlinks

Søg

Mail

Bramslev Bakker, Valsgård Bæk, Hegedal

Hobro og Arden kommuner.

Afstand Hobro - Bramslev Bakker 7 km.

Privat, fredet område på ca. 300 ha.

Offentlig adgang ad afmærkede stier med udgangspunkt ved de på kortet viste P-pladser samt ved lystbådehavnen i Hobro.

Landskab og geologi

De fredede områder ligger ned til Mariager Fjord, som skærer sig dybt ned i landskabet. Udsigten over fjorden fra P-pladsen ved Bramslev Bakker er en af Nordjyllands mest imponerende ([luftfoto](#)).

De stejle skrænter er en brat afbrydelse af det mere jævne, højtliggende landbrugsland, der omgiver fjorden. Fjorden er en såkaldt tunneldal, hvis udformning blev endelig afsluttet af kolossale smeltevandsstrømme under isen for 20.000 år siden. Undersøgelser tyder dog på, at her lå en dal allerede i tertiærtiden for over 1 mio. år siden, og at denne dal er blevet uddybet af den fremtrængende is.

Jordbunden i området skifter meget mellem sandet og leret jord. En af årsagerne er, at ler og mergel (kalkholdigt ler) aflejret i tertiærtiden findes i området, ofte let tilgængeligt under istidslagene.

Mariager Fjord varierer meget i dybden, med dybder på op til 30 meter i den indre del, medens den er ganske lavvandet med en smal strømmende øst for Dania. Denne særlige udformning - og dens påvirkning af vandudskiftningen i forskellige dybder - er med til at gøre fjorden særlig sårbar for udvaskning af næringsstoffer fra især landbrug, dambrug og industri.

Da isen smeltede bort, blev tunneldalens sider furet af erosionskløfter, skåret ned i det vegetationsløse landskab af regn- og smeltevand. Valsgård Bæk området er en sådan dal, hvor talrige sidekløfter har opdelt dalsystemet i såkaldte "falske bakker". Dalen er flere steder skåret ned til grundvandet, som trænger frem som væld og kilder. Valsgård bæk er bevaret stort set ureguleret, kun opstemmet ved Hjerriřtsdal vandmølle. Yderst i dalen findes fladtliggende



De imponerende enebærkrat i Bramslev Bakker er opstået på grund af afgræsning gennem århundreder. Enen er en af de få buske, som ikke bliver nedbidt, og kan derfor klare lang tids vedvarende græsning. Hvis græsningen ophører, får de træer, der ellers afbides en chance, og enen skygges bort. Arealet afgræsses med får.



Copyright Kort- og matrikelstyrelsen

havaflejringer afsat da fjorden i stenalderen stod 4-5 meter højere end i dag.



Valsgård bæk er noget af det tætteste vi herhjemme kommer på en bjergbæk. Bækken falder næsten 40 meter på det 3 km lange løb fra Valsgård til fjorden. Bækken snor sig vandrige og ureguleret i den snævre dal.

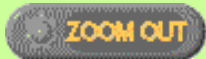
Dyrelivet

Det afvekslende landskab med tætte krat, skov og åbne hede- og overdrevsarealer er et eldorado for de fleste af vore almindelige vildtarter - råvildt, hare, ræv og grævling. Hertil kommer et meget rigt fugleliv, der udnytter de gode muligheder for skjul. Den hurtigt strømmende Valsgård bæk tiltrækker sjældne fugle som vandstær og bjergvipstjert.



Områdets kreaturer og heste søger kølighed og fred for insekter i fjorden en varm sommerdag. De græssende dyr er en forudsætning for at områdets åbne eng-, hede- og overdrevsarealer kan opretholdes med deres varierede dyre- og planteliv.

Hvert år i november - december søger mange havørreder op gennem Valsgård Bæk for at gyde i bækens fine grusbund. Ved vandmøllen er anlagt en fisketrappe af modstrømsstypen. Det er få beskåret at opleve de legende ørreder, men se et [videoklip](#) (180 KB) af havørrederne, der gyder ved Hjertritsdal mølle. Det er optaget af Torben Jensen, JTV, og findes på Nordjyllands Amts hjemmeside. Det kan ses med programmet [RealPlayer](#), der kan downloades gratis.



Plantelivet

På overdrevene i de fredede områder veksler græs- og lyngarealer med tætte krat af især ene. Enekrattene er især imponerende ved Bramslev Bakker, hvor enkeltindivider når 6-10 meters højde. Ene er dog ikke alene om at præge området, omkring 25 andre arter af træer og buske findes, med bævreasp, eg, seljepil, vilde roser, tjørn og vild æble som de mest iøjnefaldende.

Den gamle driftsform med afgræsning var i en periode ophørt, hvorved især vilde roser dannede et tæt vildnis. Der er nu udført en stor naturplejeindsats, megen uønsket opvækst er fjernet og græsning genindført med får, kreaturer eller heste. De vekslende jordbundsforhold medfører at urtevegetationen på overdrevene er meget artsrig.



Fuglekirsebær er et af de talrige forskellige træer, der trives på skrænterne mod fjorden. Når de er modne, kan de tilbyde en uventet forfriskning på vandreturen.

Kulturhistorie

Når man nærmer sig de fredede områder nordfra, kan man ikke undgå at bemærke de mange gravhøje, der pryder landskabet. Bevarede grupper af høje fra bondestenalderen og især bronzealderen fortæller om en agerbrugsbosættelse nær fjorden. Fjordens rigdom har spillet en rolle for bondesamfundet ligesom for det forudgående jæger- og fiskersamfund, hvis bopladser ligger tæt langs fjorden.

Landsbyen Valsgård er direkte efterfølger af bronze- og jernalderens agerbrugsbosættelser, og der er næppe tvivl om at bakkerne i Hjertritsdal, Bramslev og Hegedal har været landsbyens fælles græsningsareal (=overdrev) gennem mange århundreder.

Information

Nordjyllands amt har udgivet en folder på dansk om området, som kan bestilles over [internettet](#). Der er opstillet informationstavler med kort ved P-pladserne.



Fra P-pladsen for enden af Hjerriksdalvej er der adgang til fods til Valsgård bæk dalen og Hjerriksdal Vandmølle ad den gamle møllevej fra vest. Selve møllen er privat område, men der er adgang til mølledammen, dæmning og fisketrappe. Personlig henvendelse på møllen resulterer ofte i et kig indvendig i den spændede møllebygning.

De nuværende møllebygninger ved Hjerriksdal mølle ([luftfoto](#)) er fra ca. 1830, men der har været mølledrift på dette sted siden 1400-tallet. Et specielt træk for nordjyske vandmøller er, at vandhjulet ret ofte er placeret inde i møllebygningen, mens det i det øvrige Danmark er placeret uden for gavlen eller ved den ene ende af møllehusets facade. Hjerriksdal Mølle er ingen undtagelse, idet den har et indvendigt overfaldshjul. Møllen er meget velbevaret og fuldt funktionsdygtig.